

Centrum excelentnosti pre výskum aterosklerózy – CEVA

Projekt CEVA (Centrum excelentnosti pre výskum aterosklerózy) patril v posledných 5 rokoch na Univerzite P. J. Šafárika v Košiciach medzi kľúčové hnacie sily rozvoja výskumu vo vnútornom lekárstve a príbuzných lekárskejších a biomedicínských odboroch. Projekt CEVA bol podporený zo štrukturálnych fondov EÚ sumou takmer 3,5 milióna Eur, pričom jeho realizácia mala tiež významný dopad na vzdelávanie a klinickú prax.

Konzorcium CEVA vzniklo združením siedmich klinických pracovísk (tri interné kliniky, Klinika kardiológie, Klinika pneumológie, Neurologická klinika, I. Klinika detí a dorastu) a troch pracovísk základného výskumu (Ústav lekárskej biológie, Ústav lekárskej a klinickej biochémie Lekárskej fakulty a Katedra biofyziky Prírodovedeckej fakulty). **„Jasnou víziou CEVA bolo skvalitnenie biomedicínskeho výskumu v problematike aterosklerózy. Zaoberali sme sa tiež štúdiom rizikových faktorov, klinických prejavov a liečby aterosklerózy. Je dôležité si uvedomiť, že život pacientov s aterosklerózou skracujú predovšetkým komplikácie tohto ochorenia - srdcový a mozgový infarkt. Preto sme vynaložili veľké úsilie do aktivít základného i aplikovaného výskumu k dosiahnutiu pokroku vo včasnej diagnostike a liečbe aterosklerózy koronárnych a mozgových ciev, ako i do štúdiu a rizika náhlejšej srdcovej smrti a možností jej prevencie“**, hovorí profesorka Ružena Tkáčová, odborná garantka projektu.

Realizácia projektu CEVA prebiehala v dvoch fázach, projekt CEVA I v rokoch 2009-2011, na neho nadväzujúci projekt CEVA II v rokoch 2011-2013. **„V tomto období bola úspešne obstaraná komplexná výskumná infraštruktúra vrátane unikátnych prístrojov, akými sú napríklad prístroj k trojrozmernému mapovaniu elektrickej aktivity v srdci, ultrasonografické prístroje umožňujúce komplexné vyšetrenie srdca a ciev vrátane ciev zásobujúcich mozog. Prínosom sú tiež prístroje na diagnostiku zastúpenia tukovej a svalovej hmoty a metabolického obratu ako rizikových faktorov srdcových chorôb, ale i celý rad ďalších prístrojov využívaných na klinikách konzorcia CEVA. V oblasti laboratórneho vybavenia stojí za zmienku špičková aparátúra pre skúmanie fyziológie buniek i komplexné prístrojové vybavenie na sledovanie vplyvu nedostatku kyslíka na mechanizmy rozvoja aterosklerózy“**, uviedla Miriam Kozárová, projektová manažérka.

O úspešnosti riešenia projektov svedčí však predovšetkým významná akcelerácia výskumných aktivít, ktorá sa odrazila v publikačnej aktivite i vo vzdelávacom procese. Len za posledné tri roky členovia CEVA publikovali 76 publikácií v karentovaných časopisoch. **„O akceptácii výsledkov CEVA európskou vedeckou komunitou svedčí skutočnosť, že až 8 publikácií bolo publikovaných v časopisoch s impakt faktorom vyšším ako 5“**, uvádza Pavol Joppa, projektový manažér prvej časti projektu. Ako príklad významných vedeckých výstupov možno uviesť objav profesora Valočika a jeho študentov, ktorí vyšetřovali pohyb srdcovej svaloviny tkanivovým ultrasonografickým prístrojom a opísali nové markery závažnosti postihnutia srdcových tepien aterosklerózou. Ďalší výskumný tím CEVA objavil pod vedením profesorky Lazúrovej zvýšené riziko kardiovaskulárnych ochorení pri ochoreniach nadobličiek a vaječníkov v spojení s genetickými faktormi. Mladí doktorandi Sopková a Tiško boli ocenení na medzinárodných fórach za štúdium apnoe – choroby, kedy pacienti prestávajú opakovane dýchať počas spánku. Pri tejto chorobe klesá v noci obsah kyslíka v krvi, čo zhoršuje okysličovanie v celom tele, vrátane srdca, ciev a ďalších životne dôležitých orgánov.

Konzorciu CEVA sa podarilo tiež naplniť ďalšiu ambíciu projektu - významné skvalitnenie pedagogického procesu, a to ako v oblasti pregraduálneho, tak i v oblasti postgraduálneho vzdelávania a špecializačného štúdia. V rokoch 2008-2013 ukončilo doktorandské štúdium v odbore vnútorné choroby 53 študentov, čo je takmer dvojnásobok oproti rovnakému obdobiu pred riešením projektu. O úspechoch CEVA na poli medzinárodnej spolupráce svedčia početné vedecké publikácie vytvorené medzinárodnými kolektívami, ako aj skutočnosť, že 4 výskumníci boli ocenení na medzinárodnom poli prestížnym vyznamenaním. V súčasnosti pracovníci CEVA spolupracujú s viac ako 20 inštitúciami v Európe i zámorí na základe bilaterálnych kontaktov a zmlúv.

Dopad realizácie projektov CEVA možno očakávať v implementácii skriningových opatrení na vyhľadávanie osôb s vysokým rizikom aterosklerózy, v skvalitnení diagnostických a liečebných postupov, s očakávaním zlepšenia kvality života a zníženia chorobosti i úmrtnosti na komplikácie aterosklerózy. Výskumníci sa netaja tým, že takéto vysoké ciele sa nedosiahnu zo dňa na deň, ale vyžadujú vytrvalé systematické pokračovanie vo výskume, ktorý naštartoval projekt CEVA. Preto sa CEVA stala jedným z pilierov projektu budovania biomedicínskeho univerzitného parku MediPark, Košice, ktorého realizáciu očakávame v horizonte najbližších rokov. Súčasne sa výskumníci v biomedicínskom výskume na Univerzite P. J. Šafárika v Košiciach už v súčasnosti pripravujú na zapojenie sa do medzinárodnej spolupráce v rámci budúcich výziev HORIZON 2020 Európskej únie.

27.11.2013

